Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 1 (83) | Vilnius 1939 m. sausio 3 d. (antradienis) | Antri metai

TURĖSIME TIK TĄ, KĄ PATYS PADARYSIME

Prasidėjus savivaldybių rinkimams, kartu lenkų spaudoje prasidėjo ir polemika — ginčai dėl jų reikšmės. Valdžią palaiką laikraščiai rašė ir dabar rašo, kad savivaldybių rinkimai esą neturi nieko bendro su politine gyventojų nuotaika. Visai kitaip užgiedojo jų priešai: endekų, socialistų ir liaudininkų laikraščiai, kurie vienan balsan pareiškė, kad tik iš savivaldybių rinkimų galima bus matyti, kaip gyventojai yra nusiteikę, kurion pusėn jie linksta, kuriai srovei pritaria.

Kuri pusė turi pagrindo, visaipos galima manyti. Tai pareina nuo žmogaus įsitikinimo. Tačiau neapiriksime pasakę, kad šiuo atveju iš savivaldybių rinkimų tikrai galima daryti išvada apie gyventojų politinį, o vietomis ir tautinį susipratimą, nuotaiką. Ypač tai ryšku mūsų krašte, kur savivaldybių rinkimuose organizuotai dalyvavo ir lietuvių visuomenė.

Nors neturime iš visur tikslių davinių, nors po galutinių apskaičiavimų galima laukti vieno kito mažo pasikeitimo, tačiau jau dabar galime pasakyti, kad šiuos savivaldybių rinkimus mes laimėjome. Tiesa, vietomis galėjome pražiopsoti, bet tai tik mažmožiai, o svarbiausia yra tai, kad lietuviai rinkimais domėjosi, juose vieningai dalyvavo ir daug kur laimėjo.

Kyla klausimas, kas toliau? Aišku, kad seniūnijų tarybininkai turės dar išrinkti sąžiningus, padorius ir drąsius šeltyšius, turės išrinkti tinkamas valsčių valdybas, o paskui patikimus žmones į apskričių seimelius.

Tačiau kartu negalima išleisti iš akių ir savivaldybių: seniūnijų, valsčių ir apskričių seimelių darbų, kurių laukia kaimo gyventojai. Pažymėtina, kad iš naujų savivaldybių daug laukia ir lenkų spauda, o juo labiau, kad kaimo žmonių gyvenimas ir toliau yra labai sunkus. Nekalbant apie opozicinius laikraščius, kurie daug ir plačiai rašo apie kaimo vargingą buitį, netgi vyriausias ozono organas „Gazeta Polska" gruodžio 28 dieną taip apibūdino valstiečių gyvenimą:

„Juk niekas negali sakyti, kad dabartinė būklė yra patenkinanti. Kaimas yra nualęs, žmonių prisikimšęs, ekonomiškai susmulkintas ir nesuorganizuotas, kultūriniu atžvilgiu labai nevienodas ir labai žemo lygmens".

Toksai yra kaimo žmonių gyvenimas net „Gazeta Polska" redakcijos akyse. Vien iš tos trumpos ištraukos matyti, kad sunkiam valstiečių gyvenimui palengvinti reikia kas nors daryti, reikia imtis priemonių, nes juk ir kaime gyvena žmonės, niekuo ne menkesni už miesto gyventojus. „Gazeta Polska" tarp kitko pataria:

„Kaimo pertvarkymas (žinoma, geresnėn pusėn) tik tuomet bus nusisekęs, jeigu pertvarkyme betarpiškai dalyvaus visi kaimo gyventojai".

Pasakyta visai teisingai ir, tikrai, vyriausias laikas kaimo gyventojams visiems, o ne vienam ar keliems, rūpintis savo dalia. Žinia, visi mes neturime progos nei kalbėti, nei rašyti apie tai, ko mums reikia, kas būtina padaryti, kad kuo greičiau palengvėtų sunkus valstiečių gyvenimas. Dabar betgi, kada turime savo žmones seniūnijose ir turėsime juos valsčių tarybose, kaip sekas greičiau reikia susirūpinti savo gyvenimo palengvinimu. Tai galima daryti dvejopu būdu: žodžiu ir raštu. Žodžiu, kai valsčių tarybos turės progos kalbėtis su administracijos atstovais, ir raštu, kada bus reikalo tuo ar kitu klausimu kreiptis į valdžios žmones. Seniūnijų, valsčių, o juo labiau apskričių seimelių balsas bus daug greičiau išgirstas, negu pavienio žmogaus prašymai.

Kalbant apie tai, visų pirma reikia pažymėti, kad net neištinkant kaime nelaimėms (gaisrai, potvyniai, epidemijos, sausros) vistiek mūsų krašto kaimo žmonių gyvenimas yra labai sunkus ir varginga. Vadinasi, reikia susirūpinti, kad sunkią valstiečių dalią kaip nors palengvinus. Pavyzdžiui, skirstant viensėdžiais, būtinai reikėtų duoti ūkininkams papiginta kaina miško statybai, reikia žiūrėti, kad rūšiuojant žemę būtų prisilaikoma teisingumo, kad, pagaliau, būtų pataisyti tiltai, kad valsčiaus reikalų tvarkytojai nešvaistytų pinigų tiems reikalams, kurie mūsų gyventojų nei šildo, nei šaldo, kad būtų susirūpinta bežemiais ir mažažemiais, bedaliais, kad valsčiuose ir net seniūnijose būtų steigiamos bibliotekos su vietos žmonių kalbos knygomis, kad kiekviename valsčiuje būtų nuolatinis gydytojas ir taip toliau.

Žodžiu, svarbių klausimų tiek ir tiek. Apie juos ne visada sužino valdžia, ne visada pati viena juos gali išspręsti. Visa tuo turi susirūpinti savivaldybės, nes vyriausias laikas visomis galimomis priemonėmis gerinti žmonių buitį, lengvinti sunkų gyvenimą.

Taigi iš naujai išrinktų savivaldybių gyventojai labai daug laukia, nes galutinai visi įsitikinome, kad turėsime tik tai, ką patys padarysime, ką iškovosime.

Vienas svarbiausiųjų Lenkijos politikos klausimų

Žymus lenkų publicistas K. Smogoževskis (nuolatinis dienraščio „Gazeta Polska" korespondentas Berlyne) šio mėn. 1 dieną įdėjo minėtame dienraštyje straipsnį, kuriame atpasakojo svarbiuo sius Lenkijos politikos klausimus 1938 metais. Prie tų klausimų autorius priskiria ir Lietuvos—Lenkijos santykių sunormavimą. Autorius tarp kitko šį klausimą taip apibūdina:

„Lenkijoje visada buvo noro gerbti lietuvių tautos savarankiškumą. Jei Lenkijos Lietuvos santykiai iki praėjusių metų kovo mė nesio buvo blogi — arba jokių nebuvo, tai aiškinama trečiųjų į tuos santykius įsikišimu (toks kišimasis buvo jau nuo kelių dešimtų metų) ir, be to, kai kuriais lietuvių planais, kurių negalima buvo įvykdyti ir kurių nepasisekimas sukėlė lietuviuose bešališkai imant nepagristus, bet psichologiškai suprantamus apsivilimo ir nepasitikėjimo Lenkijos atžvilgiu jausmus. Tie jausmai dabar nyksta. Laikas ir politinė tikrenybė tokiais atvejais yra geriausi gydytojai. Kai tarp Lenkijos ir Lietuvos prasidės tikras nuoširdumas ir pasitikėjimas, kai jų bendradarbiavimas pasireikš visose kaimyniško sugyvenimo srityse, tai bus naudinga ne tik abiem mūsų tautoms, bet padės sustiprinti taiką ir politinę pusiausvyrą prie Baltijos jūros".

Lietuvos neutralumo įstatymo projektas

Lietuvos Ministrų Taryba priėmė neutralumo įstatymo projektą.

Šisai įstatymas visų pirma nutato kariaujančių šalių karo laivų ir lėktuvų teises bei pareigas neutralumą paskelbusios valstybės vandenyse ir teritorijoje, o taip pat šios valstybės piliečių pareigas nurodytu atžvilgiu. Įstatyme plačiai paliečiamas neutralumas jūrinio karo atveju ir tam įgyvendinti nustatoma draudimas, sąlygos, suvaržymai ir išimtys įplaukti kariaujančių valstybių karo laivams, povandeniniams laivams ir kai kuriems prekybos laivams į neutralumą paskelbusios valstybės vandenis, stovėti juose, apsirūpinti kuru ir maistu, didinti apsiginklavimą, išplaukti iš jų ir kt.

Kariaujančių valstybių karo laivams visai draudžiama įplaukti į neutralumą paskelbusios valstybės karo uostus ar į tuos vandenis, kurie yra paskelbti apsaugInėmis zonomis. Toliau įstatymu draudžiama karaujančių valstybių karo lėktuvams skraidyti viršum neutralumą paskelbusios valstybės teritorijos. Taip pat draudžiama palikti tą teritoriją bet kuriam lėktuvui, kuris galėtų pulti vieną kurią kariaujančių šalių, jei yra pagrindo manyti, kad jis yra skiriamas panaudoti tam tikslui.

Pagaliau, kalbamu įstatymu draudžiama kariaujančioms šalims panaudoti neutralumą paskelbusios valstybės teritoriją savo karinių veiksmų bazei. Be to, visiems draudžiama naudotis ta teritorija perduoti žinioms, skirtoms kariaujančių valstybių kariniams reikalams ir atlikinėti bet kuriuos stebėjimus arba rinkti žinias, liečiančias kariaujančių valstybių kariuomenių judėjimą, karo veiksmus ir kt. Draudžiama taip pat panaudoti tą teritoriją karaujančių šalių karo sandėliams.

Lietuvos Prekybos ir Pramonės Rūmų veikla

Gruodžio 28 d. Kaune buvo sukviesti Lietuvos Prekybos ir Pramonės Rūmų nariai—rūmų taryba. Posėdyje dalyvavo ir tokių pat Klaipėdos krašto prekybos ir amatų rūmų pirmininkai. Rūmų pirmininkas V. Kurkauskas pranešė, kas per metus nuveikta. Jis pažymėjo, kad rūmams, be vidujinio tvarkymosi, teko sudaryti rūmų tarybą, ir suorganizuoti visų Lietuvos ekonominio gyvenimo sluoksnių atstovavimas. Be to, rūpintasi prekybos ir pramonės plėtimu. Prekybos srityje savaitės rūmų darbu buvo — paskirstyti į kitas valstybes išvežamų prekių kontingentai. Tuo reikalu rūmai bendradarbiavę su valdžios įstaigomis ir su prekių išvežėjais, kuriuos suskirstę į sekcijas. Taip pat svarstę ir įvežamųjų prekių reikalingumo klausimus. Šalia to rūmai buvo susirūpinę ir amatų ugdymu. Šiam reikalui paruošę atitinkamą įstatymą.

Į šį rūmų tarybos posėdį buvo atsilankęs finansų ministeris J. Indrišiūnas, kuris pasakė kalbą. Jis pabrėžė, kad, kaip kitos valstybės, taip ir Lietuva pokariniais laikais turėjusi tinkamai išvystyti visas savo ūkio šakas ir sudaryti jam naujas sąlygas. Per trumpą išgyventą nepriklausomybės laikotarpį daug padaryta. Vidaus ir su kitomis valstybėmis prekyboje sudaryti tinkami pagrindai ir sutarčių sistema, kurios dėka Lietuva jau tvirtai yra įsitvirtinusi užsienio rinkose.

Lietuvos pradžios mokyklų inspektoriai

Lietuvoje pradžios mokyklų tinklą tvarko, prižiūri ir vertina mokytojų inspektoriai, kurių kiekvienoje apskrityje iki šiol buvo po vieną ar kelis. Apskrityse inspektoriai turėjo atskirus rajonus, kuriuose vidutiniai buvo po 40—60 mokyklų ir 100—140 komplektų.

Kad inspektoriai turėtų daugiau laiko vertinti mokytojų darbą, nuo šių metų pradžios visoje Lietuvoje pertvarkomas inspektoratų tinklas. Panaikinami ligšioliniai rajonų ir sudaromi nauji apskričių inspektoriai, kuriems prikiausys nauji rajoniniai inspektoriai. Apskričių inspektorių bus 21. Jiems bus pavesta tvarkyti visi apskrities mokyklų reikalai jie turės lankyti mažesnę mokyklų dalį, o daugiau rūpinsis bendrais mokyklų reikalais. Visus kitus darbus atliks rajoniniai inspektoriai, kurie taip pat dirbs apskričių centruose, vienoje įstaigoje.

Paryžius ne Praha

Telegramos praneša, kad Prancūzijos vyriausybė pakartotinai priminė, kad nieko neįgalioja tarpininkauti tarp jos ir Italijos. Ypač prancūzai nenori jokio tarpininkavimo iš anglų, kurie Zaglobos pavyzdžiu dalija kitiems svetimas žemes.

Kadangi dėl kažkokių sumetimų neskuba italų remti ir Vokietija, tai Musolinis pradėjo trauktis ir dabar italai neužsimena nei Nicos, nei Korsikos, nei netgi Tuniso. Norėtų tik, kad Tunise italai gyventojai turėtų daugiau laisvės, kad Italija galėtų laisviau naudotis Suezo kanalu ir Džibuti — Adis Abebos geležinkeliu.

Tuo būdu griežtas Paryžiaus nusistatymas gerokai atšaldė Italijos fašistų apetitus ir piršlys Čemberlenas Ryme galės tik prašyti Musolinį, kad jis nesiųstų tiek daug kariuomenės į Ispaniją.

— Praėjusią savaitę Varšuvoje mirė ilgametis Varšuvos kardinolas A. Kakovskis.

— Prancūzijos ministeris pirmininkas Deladie išvažiavo į Korsiką ir Tunisą. Premjerą lydi keli karo laivai.

— Prieš pat Naujuosius Metus pasibaigė Lietuvos seimo rudens posėdžiavimo laikas. Per šį laiką seimas apsvarstė ir priėmė 20 įstatymų.

— Lietuvos susisiekimo ministerija paruošė planą naujai geležinkelio šakai nutiesti. Ši šaka eis iš Kazlų Rūdos per Šakius, Jurbarką iki Tauragės.

—Lietuvos vyriausybė dabar veda ekonomines derybas su danais. Netrukus tokias pat derybas pradės vesti ir su prancūzais.

— Gruodžio 30 d. Kauno miesto viena tautininkų apylinkė minėjo Dr. Vinco Kudirkos 80 metų gimimo sukaktuves.

— Šiomis dienomis Kaune įvyko Lietuvos šaulių chorvedžių metinis suvažiavimas, kuris nutarė Šaulių S-gos 20 metų gyvavimo sukaktuves paminėti atskira dainų švente.

Uždarytas paskutinis nehitlerininkų laikraštis

Jau buvo rašyta, kad nuo šio mėn. 1 dienos turėjo sustoti visa eilė Vokietijoje leidžiamų dienraščių. Vokietijoje iš opozicinių laikraščių ilgiausiai išsilaikė katalikų dienraštis „Germania", kuris buvo leidžiamas per 69 metus ir Vokietijos katalikų gyventojų tarpe turėjo didelės įtakos.

Gruodžio 30 dieną dienraščio „Germania" išėjo paskutinis numeris. Redakcija, kurioje liko vos 5 žmonės, paskutiniame numeryje pasisakė, kad laikraštis sustabdomas ne nuo redakcijos priklausomų priežasčių.

Nutraukė diplomatinius santykius dėl... katinų

Savo metu Paryžiuje buvo suruošta iš Irano (Persijos) atvežtų katinų paroda. Kai kurie Paryžiaus laikraščiai, rašydami apie tą parodą, savotiškai ją aprašė, dar kiti aprašymus pajvairino karikatūromis

Visa tai nepatiko Irano vyriausybei ir prieš spauda pradėjo griežtą kampanija prieš Prancūziją. Nieko nepadėjo ir Prancūzijos pasiuntinio Tegerane pasiaiškinimas. Irano vyriausybė nenusileido ir gruodžio 28 dieną nutraukė su Prancūzija diplomatinius santykius.

Visos Europos spauda juokiasi iš to, kad gal pirmą kartą istorijoje dvi valstybės nutraukė diplomatinius santykius dėl katinų.

Paklusnūs mokiniai

1938 metais galutinai paaiškėjo, kad Vengrija pateko visiškon Vokietijos įtakon. Vengrija yra ne tik ekonomiškai nuo Vokietijos priklausoma, bet taip pat ir politinį savo gyvenimą tvarko pagal Berlyno nurodymus.

Tuo tikslu Vengrijos ministeriai važinėja tai Berlynan, tai Ryman. Taip pat dažnai lankosi Budapešte Vokietijos ir Italijos politikai.

Naujas Vengrijos užsienių reikalų ministeris Csaki, kuris netrukus taip pat ruošiasi važiuoti Ryman, šiomis dienomis įdėjo vienan Budapešto dienraštyje straipsnį, kuriame apibūdina Vengrijos užsienio politiką.

Ministeris visai aiškiai pažymėjo, kad netrukus Vengrija išstosianti iš Tautų Sąjungos.

Seniūnijų tarybų rinkimų daviniai

Vilniaus krašte seniūnijų tarybų rinkimai jau pasibaigė. Lietuviai gyventojai jais buvo susidomėję ir beveik visur uoliai juose dalyvavo. Pasinaudodami savivaldybių rinkimų įstatymo duota teise, lietuviai visur stengėsi kandidatais pastatyti savo žmones. Valsčiaus įstaigų žmonėms tai buvo didelis netikėtumas. Bet kadangi lietuviai, sudarydami savo kandidatų sąrašus laikėsi visų privalomų taisyklių, tai jiems sunku buvo surasti priekaištų.

Vien lietuvių gyvenamose vietose buvo sudaryti tik vieni lietuvių sąrašai. Mišriai gyvenamose vietose kai kur atskirai ėjo į rinkimus lietuviai, atskirai nelietuviai. Bet daugelyje vietų aštresnės kovos išvengta. Valsčiaus įstaigų žmonėms paveikus, ir vieni ir antri susidarė bendrus sąrašus. Tokiu būdu pagal nustatytą tvarką rinkimai įvyko tik tose vietose, kur rinkimų komisijoms buvo įteikta daugiau kaip vienas kandidatų sąrašas. Kur buvo vienas sąrašas, ten rinkimai neįvyko. Išrinktais į seniūnijų tarybos laikomi visi pateikti kandidatai.

Čia dedame iš paskirų vietų gautus rinkimų davinius.

Švenčionėlių apylinkėje yra šios seniūnijos: Drustėnų, Dotinėnų, Juodiškėnų, Melagėnų, Veikūnų ir Aukštagirio. Šios seniūnijos taip sudarytos, kad nė vienos nėra grynai lietuviškos — visose yra ir lietuvių ir nelietuvių. Lietuviškiausios seniūnijos liko Drustėnų, Melagėnų ir Dotinėnų. Per pus lietuviškos Juodiškėnų ir Veikūnų.

Drustėnų seniūnijoje rinkimų nebuvo, nes buvo sudaryta tik vienas kandidatų sąrašas. Pradžioje buvo atskirai sudarę sąrašus lietuviai ir nelietuviai. Bet paskiau buvo susitarta sudaryti bendrą kandidatų sąrašą, kuriame įtraukti kandidatai ir yra laikomi išrinktais.

Šioje seniūnijoje išrinkta 16 tarybininkų—*11 lietuvių* ir 5 lenkai.

Dotinėnų seniūnijoje taip pat buvo sudaryta bendras lietuvių ir nelietuvių kandidatų sąrašas. Išrinkta 12 tarybininkų — *11 lietuvių* ir 1 lenkas.

Melagenų (kaimas) seniūnijoje taip pat buvo bendras sąrašas. Išrinkta 16 tarybininkų. *Lietuvių išrinkta 12,* lekų 4.

Veikūnų seniūnijoje pagal vieną bendrą sąrašą išrinkta yra 12 tarybininkų — *9 lietuviai*, 2 lenkai ir 1 gudas.

Kalvesallo (Daugėliškio valsč.) seniūnijos gyventojai yra lietuviai, todėl ir į seniūnijos tarybą *išrinko vien lietuvius*—12 tarybininkų.

Daukšių (Švenčionių valsč.) seniūnijoje buvo sudarytas vien lietuvių sąrašas. Nelietuviai bandė sudaryti antrą sąrašą. Bet jiems nepavyko. Dėl formalių trukumų jų sąrašas rinkimų komisijos atmestas. Liko tik lietuvių, kurį sudaro 16 tarybininkų — *15 lietuvių* ir 1 rusas.

Beržininkų valsčiuje yra trys lietuvių gyvenami sodžiai: Aradnykai, Žagarai ir Rekelija. Šie visi kaimai į seniūnijų tarybas išstatė vien lietuvius. Kadangi visur buvo tik po vieną kandidatų sąrašą, tai ir ten balsavimo nebuvo.

Iki šiol Beržinyko valsčiaus taryboje buvo tik vienas lietuvis, dabar tikimasi turėti du-tris.

Kretonių (Kaltinėnų valsč.) Seniūnijoje turėjo teisę balsuoti 119 žmonių. Kadangi spėjama buvo, jog už lietuvių kandidatus galės balsuoti tik pusė rinkikų, tai lietuviai su nelietuviais „susitaikė" ir sudarė bendrą sąrašą. *Lietuvių išrinkta 10*, lenkų 2.

Valškūnų (Švenčionių valsč.) seniūnijos lietuviai gyventojai sudarė savo kandidatų sąrašą, o lenkai savo. Tuo būdu rinkimų komisijai buvo įteikti du kandidatų sąrašai. Atvažiavęs valsčiaus atstovas (kelių prižiūrėtojas) Ignas Leščycki siūlė lietuviams sudaryti su lenkais bendrą sąrašą. Tačiau lietuviai nesutiko; gruodžio 21 d. įvyko balsavimas. Buvo renkama 16 tarybininkų ir tiek pat pavaduotojų. Į tarybininkus išrinkta 15 lietuvių ir 1 lenkas, o į pavaduotojus visi lietuviai.

Pavylės (Daugėliškio valsč.) saniūnijoje turėjo teisę balsuoti 113 rinkikų. Žymią daugumą sudarė lietuviai, kiti buvo lenkai ir rusai. Pirmieji kandidatų sąrašą įteikė lietuviai. Bandė padaryti atskirą sąrašą ir nelietuviai, Tačiau jiems nepavyko. Galų gale lietuviai pasitarė savo tarpe ir į savo sąrašą įtraukė 2 lenkų ir 1 rusą. Kadangi kito sąrašo nebuvo, tai dabar išrinktais laikoma *9 lietuviai*, ? lenkai ir 1 rusas.

Dubičių (Lydos apskr.) seniūnijoje išrinkta 16 tarybininkų — *visi lietuviai.* Vietos gyventojai rinkimams buvo pasiruošę. Jie išnaudojo visus terminus ir padarė visa, kad jų kandidatų sąrašas negalėjo būti panaikintas. Kito sąrašo nebuvo. Todėl pateikti lietuvių kandidatai ir laikomi yra išrinktais.

1939 metais karo nebus

Taip sako garsi astrologė ir žinomas politikas

Pernai prieš naujus metus visokios atstrologės darė savo pranašystes 1938 metams. Kai kuriuos iš tų pranašysčių išsipildė. Taip pernai buvo pranašauta, kad 1938 metais pasikeis Europos žemėlapis, kad rugsėjis ir spalių mėnesiai bus kritiškiausi, bet karas vis dėlto nekilsiąs. Todėl visi susidomėję seka, kągi astrologės išpranašaus 1939 metams.

Žymi prancūzų astrologė Liusė Vidi pranašauja:

1939 metais karo nebus. Prancūzijoje vidujiniai konfliktai sumažės. Karo pavojus laipsniškai mažės. Prancūzija vėl įgausianti didelį svorį Europos politikoje. Gegužės ir birželio mėnesiais prie Prancūzijos susiorganizuos jos priešai, bet tai išeis Prancūzijai į garbę, nes joje įsigalės vienybė. Vasaros metu kils didesni tarptautiniai konfliktai, bet iki rudens jie bus sutvarkyti. Rudenį pasikeis Prancūzijos vyriausybė, kuri pradės griežtą kovą su komunizmu.

1939 metais bus sunkūs Rymo — Berlyno ašiai. Metų pradžioje Musolini patieks didelius reikalavimus. Vasaros metu Berlynas privers pasaulį daug kalbėti apie save. Pirmoje metų pusėje Rymo — Berlyno santykiai kiek pablogės, bet antroje pusėje ir vėl jie pasidarys glaudūs.

Po vasaros atostogų bus iškeltas Rumunijos žibalo klausimas. Bus pareikalauta teisingiau paskirstyti Europoje gamtos turtus. Du kartu bus mėginta sutaikinti Ispanijoje kariaujančias puses, bet abu mėginimai bus nesėkmingi.

Apskritai, 1939 metai politikoje bus gana nemalonūs, bet jokios ypatingos katastrofos neįvyks.

Panašiai mano ir garsus piršlys Čemberlenas. Jis gruodžio mėn. pabaigoje viename anglų laikraštyje įdėjo straipsnį, kuriame įrodinėja, kodėl Anglija paskutiniais metais taip skubiai ginklavosi. Girdi, visa tai buvo daroma taikos gerovei. Toliau Čemberlenas, apibūdindamas 1938 metus, pažymėjo, kad šalia pralaimėjimų, šis tas ir laimėta. Tačiau kas laimėta, Čemberlenas nesuminėjo, tik baigdamas savo straipsnį pažymėjo, kad šie 1939 metai nebus blogi ir jokių pavojų nenumatoma.

Kiek išleidžiama karo reikalams

Beveik kiekviena valstybė dabar turi daug vargo su ekonominiu gyvenimu, kuris nuo 1928 metų vis dar neatsigauna ir negali nusistovėti. Jau, rodos, kiek pagerėja, kainos pakyla, uždarbiai padidėja ir padėtis pasidaro ryškesnė, linksmesnė. Bet štai vėl viskas palūžta, nusmunka ir vėl atsiranda nauji sunkumai. Ir taip kartojasi kasmet, visur ir visose srityse. Ekonomistai jau nustojo rašę apie ūkinio gyvenimo pairimą ir nepastovumą, nes ir jiems sunku susekti visų tų negalavimų priežastis, o dar sunkiau nurodyti ateičiai kokius nors konkrečius planus. Valstybių ūkinis bendradarbiavimas taip pairo, iškrypo iš tų per ilgus metus nusistovėjusių vėžių, kad šiandien nėra jokios vilties grįžti į normalų tarptautinį gyvenimą. Tai gali įvykti tik po kokio nors sukrėtimo, kuris gali palaužti kelias dabar dėl politinės ekonominės ir teritorinės pirmenybės lenktyniaujančias valstybes arba po kokių nors kitokiųsukrėtimų, kada susidarytų tarp didžiųjų valstybių pusiausvyra. Tų sukrėtimų gali būti įvairių. Bet labiausiai galimas yra — karas, prie kurio dabar ruošiasi kiekviena valstybė.

Pasiruošimas vyksta labai energingai. Tai geriausiai parodo karo biudžetai, tai yra viešai skelbiamos pinigų sumos, kurias valstybė kas met išleidžia karo reikalams. Čia noriu paduoti kai kurių didžiųjų valstybių karo biudžetus paskutiniais metais.

Imkime didžiausią Europos ir gal viso pasaulio galiūną—*Angliją*. Jos karo biudžetas karo laivynui, oro laivynui ir sausumos karinėms pajėgoms išlaikyti (Anglijos dominijos: Australijos, Kanados ir kit., turi savo karo biudžetus) taip atrodo: 1913 metais 3.383 milijonai auks., 1934/5 m. 2.989 mil. auks., 1935/6 m. — 3.571 mil. auks., 1936/7 m. — 5.082 mil. auks. ir 1937/8 m. — 6.540 mil. auks., o jau 1938/9 metų biudžetas, kuris dar galutinai nežinomas, bus žymiai didesnis, negu šiais metais ir sieks beveik 9 milijardus auksinų. *Prancūzija* irgi nenori atsilikti. Jos karo biudžetas auga tokiu tempu: 1913 m. 2.625 mil. auks., 1934 m.— 3.903 milijonų auks., 1936 m. 3.980 mil. auks. ir 1937 m. — 4.153 mil. auks. šiais 1938 m. Prancūzija karo reikalams išleis apie 6 milijardus auks.

Nors Jungtinės Amerikos Valstybės ir toli nuo įniršusios Europos, tačiau irgi junta karo pavojų (Japonija). Dėl to neatsilieka nuo kitų valstybių ir skubiai ginkluojasi. Jos karo biudžetas nuolat didėja. 1913 m. karo reikalams išleista 2.172 milj. auks., 1933/34 m. 4.321 milj. auks., 1935/36 m. — 5. 01 milj. auks., 1936/37 m. — 5 12' milj. auks., 1937/38 m. — 5.263 milj. auks. ir 1938/39 m. — 5.284 milj. auks. Bet jau dabar tenka patirti spaudoje, kad Amerika, vykdydama šių metų karo biudžetą, padidins jį iki 6 milijardų auks. Kai prisižiūri šiems duomenims ir juos palygini, tai neįtikėtinai didelis atrodo *Sovietų Rusijos* karo biudžetas. Anglai apskaito, kad paskirais metais šiam tikslui buvo išleista tiek: 1913 m.—4 238 mil. auks., 1935 m. — 8 155 mil. auks., 1936 m. — 13.238 mil. auks ir 1937 m. apie 16.000 mil. auks. Tai jau tikrai milžiniška suma. Sovietų Rusija skiria 16 milijardų per metus vien karo reikalams.

„Dinamiškųjų" valstybių karo biudžetai, išskyrus Italiją, auga labai greit, bet ne tokiu greitu tempu, kaip aukščiau minėtose valstybėse.

Štai, pavyzdžiui, nors ir *Japonijos* karo biudžeto augimas: 1913 m.— 9.5 mil. auks., 1934 m 1.476 mil. auks., 1935 m. — 1.608 mil. auks., 1936 m.— 1.667 mil. auks., 1936/7 m.— 1.698 mil. auks. ir 1937/8 m.— 2.114 mil. auks. Žinoma, šis biudžetas visai neparodo tų sumų, kurias Japonija išleidžia karo reikalams su Kinija. Tų išlaidų paprastai neskelbiama, arba jeigu ir paskelbia pati ar kas nors, tai neteisingas: arba permažas, arba perdideles. Dėl to ir *Italijos* tikrojo karo biudžeto negalima tiksliai apskaityti. Viešai paduodama šitoks: 1913 m. — 1.292 mil. auks., 1934/35 m. — 2.003 mil. auks., 1935/36 m. — 5.714 mil. auks. ir 1936/37 m. — 1.780 mil. auks. Čia paduotas 1935/35 m. karo biudžetas yra toks didelis todėl, kad tuo metu Italija kariavo su Abisinija. Dar blogiau yra su *Vokietijos* biudžetu, kuris viešai neskelbiamas. Yra žinoma, kad 1913 m. Vokietija karo reikalams išleido 3.960 mil. auks., o 1934/35 m. — 1.895 mil. auks. Pagal anglų duomenis, 1935/36 m. Vokietija išleido karo reikalams net 18.690 milijonų auks., įskaitant į šias išlaidas autostradų statybą ir karinės pramonės plėtimą.

Kad susidarytų pilnesnis vaizdas, paduosime ir *Lenkijos* karo biudžetą, kuris kasmet oficialiai yra skelbiamas ir seimo svarstomas. 1936/37 metais Lenkija karo reikalams buvo paskyrusi—759 mil. auks., 1937/8 m.—768 mil. auks. ir 1938/9 metais — 800 mil. auks

---

AP. BRAZDŽIONYTĖ 1)

KONKURENTAI

— Gana skursti, pradėsiu gerinti ūkį, — griežtai pasakė Juozas žmonai, grįžęs iš agronomo paskaitos.

Magdė žiūrėjo į vyrą plačiai atvertom akim, nežinodama kokiais žodžiais į tą pareiškimą prabilti.

— Taip, taip, žmonel Aš sakau rimtai: mūsų žemė neduos daug pelno, mums reikia gerinti gyvulių ūkį.

— Taip?

— Matau, kad tu ir nesupranti nieko. Pagaliau, čia — ne bobų galvai.

Tik neturėdamas su kuo pasitarti Juozas toliau dėstė žmonai:

— Imsiu auginti bekonus. Įsigysiu veislinę kiaulę, vesiu ją pas tikros veislės tekius, ir tokiu būdu mano paršiukai bus geriausios veislės visoje apylinkėje.

Žmona stovėjo prie praviros spintos ir klausėsi. Juozas atsisuko į ją:

— Žinai, žmonel, tokius paršelius šerti, auginti, prižiūrėti bus tikras malonumas.

Magdė išsišiepė, pasirodė dvi eilės plačių dantų, o primerktose akyse švystelėjo viltis.

— Gal ir gerai bus. — Ir nusisuko į spintą ieškoti vyrui rūgusio pieno.

Sunkiai sutaupęs pinigų, Juozas išvažiavo pirkti veislinės kiaulaitės. Žmona, palikusi namie, rūpestingai paruošė tvartą. Storai prikratė rugienių šiaudų, išplovė ir įkėlė lovį, pati pavaikščiojo tvarte skersai ir išilgai, tikrindama, ar nepučia vėjai, ar gera ir patogu čia bus brangiai kiaulei ir gražiems paršiukams. Ji saldžiai svajojo, kaip šiame tvarte, vietoje dabartinio apšepusio paršo, bėgios ružavai balti, riebūs bekoniokai. O kiek jie duos pelno. Juozo žodžiais tariant, už sušertus grūdus bus galima gauti dešimteriopai brangiau, kada jie bus parduodami bekono pavidalu.

Grįžtantį Juozą kieme sutiko žmona su keturiais vaikais.

— Kiaulaitę! Tėti, kiaulaitę parodyk, — klykė trys vyresnieji, kibdami į ratų kraštus.

Mažąjį motina laikė ant rankų, bet tas taip pat cypė, juokėsi ir gyvai skerečiojosi.

— Šalin, nutilkit, negąsdinkit gyvulio — suriko tėvas, grasindamas botagu.

Magdė pastatė mažąjį ant žemės.

— Šaukit vaiką, — sušuko ir nusekė paskui vežimą į diendarži.

— Tai čia veislinė? Matyt, kad veislinė: snukis ilgas ir pati ilga, lygi balta, — pasilenkusi į vežimą šnekėjo moteris.

— Palauk, nelįsk.—Vyras skubiai lipo iš vežimo, — Čiuke, čiukute, — pavargo bevežama.

Paėmęs ją į glėbį, vis meiliai kalbindamas, nunešė į tvartą, pastatė į purius šiaudus, pakasė riebų kiek nuraudusį sprandą ir atidžiai užkišo vartelius.

Žmona atsekė paskui, atsistojo prie gardelio tvorelės, laukdama savo eilės paglamonėti viešnią. Atsisukęs Juozas pamatė, kaip įdėmiai Magdė žiūri į kiaulaitę ir — pyktelėjo: tai mano sugalvota, ne jos. Ir sušuko:

— Nesupranti, kad ji alkana? Ko žiopsai?

Magdė greitai pasisuko ir išėjo atsinešti ėdalo, kurio jau turėjo pasiruošus. Kiaulė, pripuolusi prie lovio, čepsėdama čiauškė miltais ir pienu pagardytą skystį, o Juozienė stovėjo greta, gerėdamasi žiūrėjo į kiaulaitę ir kasė jos paausius.

Kiaulė buvo paršinga. Juozai labai rūpinosi, kad tik viskas gerai pasibaigtų. Jų rūpestį didino vienur kitur nugirstos kalbos, esą tos veislingosios kiaulės labai lepios, ypač būdamos paršingos. Nerimdamas Juozas vieną dieną išsirengė pas agronomą tuo reikalu pasitarti.

Grįžęs jis išsitraukė iš kišenės žaliu viršeliu knygutę ir padavė žmonai.

— Še, skaityk ir — žiūrėk man. Čia viskas parašyta, kaip maitinti ir kaip prižiūrėti.

Magdė atsargiai paėmė knygutę, nedrąsiai pavartė ir padėjusi ant stalo, nuėjo ruošti vyrui vakarienės.

Pašėręs arklį, Juozas grįžo pirkion. Atsisėdo už stalo, paėmė patarimų knygutę ir prašneko:

— Rami tokia, guli sau, laukiasi, tartum suprasdama, kaip ji turi užsilaikyti. — Grįžtelėjo į žmoną.

— Tavo bobiška galva vistiek nesupras. Eik čia, klausyk, aš tau paskaitysiu ir išaiškinsiu.

– Tuojau, vakarienę paduosiu.

— Velniop vakarienė. Nepastipsi. Čia svarbesnis reikalas. Eikš, kad sakau.

Žmona priėjo prie stalo, atsirėmė į jį šlaunių pryšakiu ir stovėjo. Ji atrodė pavargus, nesveika, jos krūtinė buvo perdaug įdubusi, o pilvas perdidelis. Ji stovėjo lyg nusikaltusi ir nuolankiai klausėsi, kaip kiaules prižiūrėti ir kaip auginti paršelius.

Juozas, kiek atspėdamas, užsukdavo į tvartą patikrinti, ar žmona stropiai pildo knygos patarimus apie kiaulių priežiūrą. Beveik visada viską rasdavo tvarkoje. Bet vis nesiliovė priminti ir paraginti Magdę:

— Žiūrėk kiaulę. Tokiomis dienomis ją reikia ypač gerai daboti.

Magdė ir pati kiek galėdama stengėsi. Juk tai duos pelno — ji tikėjo. Ir lankė tvartą tiek dažnai, kiek tik atspėdavo. Čia lovį išvalys, čia naujais šiaudais pakreiks, čia paglostys, pakalbins kiaulaitę ir vėl nukiutins prie kitų darbų. Nors pati jautėsi sunkiai, labai sunkiai, kažkas spaudė po krūtine, traukė žemyn, pakirsdavo kojas, bet ji nenustojo lepinti kiaulaitės.

Vis sunkiau darėsi Magdei nešioti pilnus kibirus ėdalo, šiaudų plakus, lankstytis apie lovį. Bet kiaulė vaikščiojo paskutines dienas ir nebuvo kas jąja geriau rūpintųs, todėl Magdė turėjo ištverti. Neduok, Dieve, kaip nors atsitiktų — ką vyras pasakytų.

Visiškai belaukiant kiaulės apsiparšiavimo sugriuvo pati Magdė. Dar iš vakaro ji naujai pakreigė tvartą, pakalbino baltąją, ir, skausmų suimta, vos beparšliaužė pirkion. Cypdama griuvo ant kietų siemenokų, raitėsi verkdama, laužė rankas, šaukėsi Dievo ir visų šventųjų.

Iš lauko sugrįžęs vyras beveik suprato, kas atsitiko.

— Ir vėl? Na, ir laiką rado, — burbtelėjo piktai, — Kiaulę neliuobtą, turbūt, palikai?

— Paliuobiau, pakračiau, — vaitodama atsakė žmona, — O Dieve, Dieve. Gelbėkit! Gelbėkit!

Juozas rengėsi kviesti bobutės. Rengėsi lėtai, beveik nerūpestingai. Žmonos aimanavimai nelabai jį jaudino. Ji visada taip daro — bobiškas sutvėrimas. Jau keturis kartus ji kėlė namuose tokį triukšmą, kad rodės dangus griūva. Ir kiekvieną kartą vaikas laimingai ateis į „pasaulį", nors motina ir kažkaip draskytųs. Kitas reikalas su kiaule, kuri yra veislinė ir paršuosis pirmą kartą. Išeidamas, jis dar užsuko į tvartą pasitikrinti, ar viskas tvarkoje ir nudūlino per lauką, sunkiai ir piktai galvodamas.

Kitą dieną, kada Juozienės lovoje cypė mažytis sūnelis, o apie krosnį sukiojosi pakviesta moterėlė, Juozas, grįžęs iš tvarto, pranešė:

— Atrodo, kad jau atėjo laikas?

Tuojau po pusryčių jis vėl nuėjo į tvartą. Kiaulė atrodė nerami, buvo aišku — artinasi jos liga.

(B. d.).



Netrukus Kaune bus pabaigta statyti čia matomi dideli Taupomųjų kasų rūmai.

Dar apie Lietuvos ir Lenkijos prekybos sutartį

Kaip žinia, 1938 metais gruodžio 22 dieną Kaune buvo pasirašyta Lietuvos — Lenkijos prekybos sutartis. Nors apie sutartį jau ir buvo rašyta, bet, norėdami išsamiau painformuoti skaitytojus apie tą sutartį, dedame „Lietuvos Aido" straipsnį, kuriame plačiai atpasakota sutartis ir jos reikšmė abiem valstybėm. (Red.)

Vertinant 1933 metų gruodžio 22 dieną pasirašytą su Lenkija prekybos susitarimą visų pirma tenka pažymėti, kad šiuo susitarimu užmesti pagrindiniai metmenys abiejų kraštų ekonominiams santykiams vystytis, o ypač pabrėžtina tai, kad minėtu susitarimu atidarytos durys kitai Nemuno baseino sistemos daliai, natūraliam užnugariui susisiekti su savo gyvybiniu uostu — Klaipėda.

Ir iš tikrųjų, nesant santykių su Lenkija, ekonominiu atžvilgiu aukštutinio Nemuno baseino sritis apie dvidešimts metų buvo atskirta nuo savo natūralaus kamieno. Pasikeitus aplinkybėms ir sudarius šį prekybos susitarimą, reikia tikėtis, kad jis prisidės prie pagyvinimo judėjimo mūsų geležinkeliais ir Nemunu, o tuo pačiu ir prie Klaipėdos uosto gerovės pakėlimo. Trumpai tariant, reikia pripažinti, kad prekybos susitarimu padaryta didelis žingsnis Nemuno baseino ekonominei problemai spręsti. Jis įgalins viso Klaipėdos uosto užnugario prekybą vystytis savo natūralinės paskirties linkme.

Prekybos susitarimas, kaip jau buvo pranešta spaudoje, paremtas didžiausio palankumo principu. Prekių pasikeitimas vyks ne pagal kliringo, bet pagal prekių sąrašų sistemą Vadinasi, iš Lietuvos į Lenkiją ir atvirkščiai galima bus eksportuoti ir importuoti maždaug tokias prekes ir tokį jų kiekį, kiek yra pažymėta sąrašuose.

Visi mokėjimai už importuotas prekes bus daromi laisva valiuta. Tačiau prekybos tarp abiejų kraštų išlyginimo principas laikomas abiejų šalių prekybos santykių pagrindu.

Tokiam prekybos išlyginimui patikrinti susitarime numatytos steigti kiekvienoje šalyje tam tikros kontrolinės komisijos. Jos susirinks kas šešeri mėnesiai arba vieno mėnesio laikotarpyje, jei to pareikalaus viena iš susitariusių šalių. Šios komisijos kiekviena iš savo pusės stebės prekybos vystymąsi ir kartu susidėjusios tikrins abiejų kraštų tarpusavio prekybos balansą. Jei šešerių mėnesių laikotarpyje lenkų prekių importas į Lietuvą, palyginus su lietuvių prekių importu į Lenkiją, ir priešingai, sudarytų žymesnį aktyvų saldo vienos kurios susitarusių valstybių naudai, tai tokiu atveju abi komisijos susitarusios turės imtis žygių prekybos balanso pusiausvyrai atstatyti.

Prekybos susitarime tranzitas ir transportas užima vieną iš pirmaeilių vietų. Jis taip pat yra paremtas didžiausio palankumo principu. Šiuo susitarimu sutvarkyti visi esminiai klausimai, susiję su lenkų prekių tranzito susisiekimu ir transportu vandens keliais ir geležinkeliais Klaipėdos uosto link.

Tokiu būdu aukštutiniam Nemuno baseinui atsidarė naujos tranzito ir transporto gravitacijos galimybės, kurios, reikia tikėtis, teigiamai paveiks mūsų tautos ūkį, pagyvindamos susisiekimą Nemunu ir geležinkeliais. Kiek tenka spręsti iš esamojo susitarimo, šį tranzitą ir transportą per Lietuvą daugiausia paveiks iš Lenkijos einąs miškas ir miško medžiaga.

Kiek tai liečia tranzitą, tarpusavio santykiuose abi susitariančios šalys sutarė taikyti Barcelonos 1921 m. tranzito laisvės ir Ženevos 1923 m. tarptautinio geležinkelių susisiekimo režimo statutus.

Einant susitarimu bendra prekių apyvarta tarp Lietuvos ir Lenkijos sieksianti per 14 mil. litų, t. y. per 7 mil. litų kiekvienam kraštui.

Iš Lietuvos į Lenkiją eksportuojamųjų prekių svarbiausias pozicijas užima celiuliozė, kuri sudaro apie $^1/_8$ viso numatyto eksporto, sėmenys, apdirbta ir neapdirbta oda, žalia oda, bituko plytos, skudurai, geležies laužas, žuvys, medus ir kt.

Iš Lenkijos į Lietuvą importuojamųjų prekių svarbiausią poziciją užima geležis, ketus ir cinkas. Ši pozicija sudaro virš $^1/_8$ viso numatyto importo. Toliau eina tekstilė, chemikalai, trąšos, žemės ūkio mašinos, stiklo gaminiai, radijo aparatai ir t. smulkesnės prekės.

Sprendžiant iš patiektų prekių apyvartos pozicijų, atrodo, kad jos yra realios, neišpūstos ir atitinkančios abiejų kraštų šių laikų pirkimo ir pardavimo reikalavimus. Jei prie visa to pridėtume laukiamą gerą prekių pasikeitimo vykdymą, reikėtų tikėtis, kad pirmoji prekybos santykių užuomazga neturėtų sudaryti nei vienam, nei kitam kraštui sunkumų.

Imant domėn tai, kad Klaipėdos uostas turi tarptautinį režimą, nebuvo jokių kliūčių sutvarkyti tarpusavio jūrų laivyninkystę. Ji taip pat paremta didžiausio palankumo principu. Tokiu būdu mūsų jūrų laivai, jų prekės, keleiviai ir įgulos Lenkijos uostuose bei teritoriniuose vandenyse ir lenkų jūrų laivai, jų prekės, keleiviai ir įgulos mūsų uostuose bei teritoriniuose vandenyse naudosis tokiu traktavimu, kaip kad naudojasi bet kuri iš labiausiai privilegijuotų svetimų valstybių.

Apskritai imant, atrodo, kad šį prekybos susitarimą reikėtų vertinti teigiamai. Matyt, kad čia nei viena, nei kita šalis neieškojo ką nors specialiai išlošti svetimon sąskaiton, bet abi stengėsi surasti tarpusavio prekių pasikeitimo pusiausvyrą. Reikia tikėtis, kad geras šios pusiausvyros principo išlaikymas bus geriausias rodiklis abiejų valstybių tarpusavio ekonominių santykių tolimesniam plėtojimuisi.

Kaimas pasiilgęs lietuviškų organizacijų

Niūru ir nejauku dabar yra mūsų kaime. Bent kiek gyvumo įnešė savivaldybių rinkimai, kuriuose, kaip matyti, lietuviai visur veikliai dalyvauja. Tačiau toks pagyvėjimas yra tik laikinio pobūdžio. Pagaliau, ne apie tai čia norima kalbėti. Mūsų kaimo gyvenimas yra niūrus organizaciniu atžvilgiu. Dėl to, aiškus dalykas, negalima kaimui daryti jokio priekaišto, nes čia ne jo kaltė, kad jis negali laisvai organizuotis. Atvirkščiai, mūsų kaimas yra jau pribrendęs organizaciniam gyvenimui. Tatai geriausiai patvirtina tas faktas, kad kaime prieš kelerius metus buvo jau nemažas skaičius mūsų centrinių organizacijų skyrių, kurių likvidavimas tęsėsi kelerius metus. Tiesa, tada gal ne visur organizacijos buvo tinkamai vertinamos, kai kur draugijų skyriai didelio veikimo lyg ir nerodė Užtat dabar, kada kaime nėra jokių lietuviškų organizacijų, jos labai vertinamos ir jų ilgimasi. Ypač jaunimas yra pasiilgęs lietuviškų organizacijų. Vadinas, kaimo jaunimas trokšta organizacijose šviestis, kultūrėti. Toks reiškinys mus labai džiugina. Tatai leidžia manyti, kad kaimas supranta šviesuomenės siekimus, pats turi savyje organizavimosi iniciatyvos, tik jos negali, deja, parodyti ir įvykdyti. Tačiau ir tai gerai, kad kaimas trokšta organizuotis. Tai reiškia, kad mes laikomės šiame krašte dar gana stipriai. Ir viltys ateičiai gali būti geresnės, negu galėtų atrodyti.

Iš ko sprendžiame, kad kaimas yra pasiilgęs lietuviškų organizacijų? Iš to, kad kaimo jaunimas noriai rašosi bet kokion organizacijon, kuri bent šiek tiek turi lietuviškumo pobūdžio. Pavyzdžiui, dabar pradedama steigti provincijoje Katalikiškos Akcijos skyriai. Ypač daug jaunimo rašėsi tuosna skyriuona, kai Katalikiškos Akcijos lietuviškam referatui vadovavo kun. Pūkėnas, kuris pats steigė K. A. skyrius. Tai vienas faktas. Be to, yra žinoma, kad daugelyje vietų jaunuoliai prašyte prašo klebonų įrašyti juos į gyvojo rožančiaus brolijų narius. Visa tai labai gražu. Bet viena čia reikia pastebėti. Šiuo metu mūsų kaime nėra jokių grynai lietuviškų organizacijų, o jeigu ir yra kur užsilikęs vienas kitas dar veikiančios draugijos skyrius, tai vis tiek jie neturi galimybių veikti. Šiaip jau visos kitos tariamai lietuviškos organizacijos, dabar steigiamos kaime, yra nelietuvių rankose ir joms lietuviški reikalai visai nerūpi. Prieš pačią įdėją, kurios vardan tie skyriai steigiami, negalima nieko pasakyti. Ji yra lygiai brangi ir lietuviams, tačiau tautiniu atžvilgiu jos skyriai mums vargiai ar duos ką nors, juo labiau, kad dabar juose papūtė kitokesni vėjai.

Kokia iš to išvada? Mūsų kaimo jaunimas turėtų labai kritiškai žiūrėti į steigiamas dabar kaime organizacijas. Taip pat jis turėtų neužmiršti, kad jis jokios naudos neturės ir iš tų draugijų, kurios yra nelietuvių rankose, į jas jis jau visai neturėtų rašytis. Geriausiai bus, jei jis dar palauks, kada mes turėsime grynai lietuviškas organizacijas. O tas laikas turėtų pagaliau ateiti. *A. P.*

KORESPONDENCIJOS

Viln.-Trakų apskr.

Rudnia, Varėnos valsč. *Lietuviškas vakaras.* Kalėdų pirmą dieną vietos pradžios mokykloj įvyko lietuviškas vakaras. Buvo suvaidinta Bajoraičio „Stebuklingas Ragas". Vaidinimo pasižiūrėti buvo susirinkę bemaž visas Rudnios jaunimas, suaugusieji ir būrelis aplinkinių kaimų svečių. Vaidinimas vietos artistams atlikti pasisekė visai gerai. Publika savo elgsena rodė, kad panašių pramogų yra išsiilgusi ir mielai norėtų turėti jų dažniau ir daugiau.

Kalbant apie vaidinimą tenka paminėti ir organizacinė šio vakaro pusė. Organizatorium šio vakaro buvo mokyt. Velička ir pats jaunimas. Jaunimui ruošti šis vakaras, nežiūrint darbo, buvo kartu ir malonumas. Per visą adventą artistai išsijuosę dirbo kiek tik išgalėdami, kad tik būtų surengtas lietuviškas vakaras. *Artistas.*

Gardino apskr.

Krokšlys-Šuma. *Lietuviškas vaidinimas.* Kalėdų antrą dieną Sumoje buvo surengtas lietuviškas vakaras. Buvo vaidinta „Ant bedugnės krašto". Vakarą rengė bendromis jėgomis Krokšlio ir Šumos jaunimas. Jam vadovavo vietos mokyt. Garbovskis ir V. D. gimnazijos absolventas P. Sereičikas. Į vaidinimą buvo prisirinkę gan daug vietos ir apylinkių sodžių jaunimo. Buvo atvykusių net iš labai tolimų kaimų. Dauguma iš jų nepaisė net į tai, kad buvo negražus oras ir menkas kelias. Užteko jiems sužinoti, kad yra lietuviškas vakaras ir vyko kas kaip išmanė.

Šis vaidinimas buvo rodomas per dvi dienas. Pirmą Kalėdų dieną buvo vaidinta vaikams ir suaugusiems, o antrą—išimtinai jaunimui. Vakaras ir artistų pasiruošimas visiems padarė gana malonų įspūdį Vaidinimą paįvairino gražiomis lietuviškomis eilutėmis mažas Čiočiukas, kuris padeklamavo jaunimui skirtas eiles.

Po vaidinimo buvo šokiai, žaismai ir dainos. Viskas praėjo gražioj ir pavyzdingoj nuotaikoj.

Krokšlio - Šumos jaunimo susiklausimas, bei solidarumas turėtų būti pavyzdžiu kitų kaimų jaunimui. *Svečias.*

Švenčionių apskr.

Vilėkos, Tverečiaus valsč. Šis sodžius praėjusiais metais išsiskirstė į viensėdžius. Jo gyventojai yra susipratę lietuviai. Beveik kiekvienas ūkininkas prenumeroja lietuvišką laikraštį. Dabar čia ateina lietuviškų laikraščių 26 egz.

Neatsilieka ir paaugęs jaunimas. Jis žengia lavindamas savo protines ir fizines jėgas. Tarpusavyje laikosi vienybės. Jie laikosi dėsnio: „Vienas už visus, visi už vieną".

Bet kaip kitur, taip ir čia esama ir išimčių. Vienas vietos ūkininkas, kai tik išsikėlė į savo viensėdį, tuo jau ir išsižadėjo ir savo kaimynų ir savo tautybės. Paskutiniu laiku jis ir savo vaiką atitraukė nuo lietuviško naminio mokymo. *Akimirka.*

Kalvesalis, Daugėliškio valsč. *Daugiau išsirašyta laikraščių.* Spaudos savaitės proga Kalvesalio sodžiuje išsirašyta daugiau lietuviškų laikraščių. Dabar jau ateina „Aido" 16 egz., vienkartinių leidinių 8 egz. „Lietuviško Baro" 4 egz. ir „Viln. Žodžio" 9 egz. Tikimasi, kad prenumeratorių skaičius ir toliau didės.

Apskritai, tenka pažymėti, kad kalvesaliečiai savo lietuviškąja spauda domisi ir ją palaiko. Bet jų tarpe atsiranda ir tokių (tiesa, jų nedaug), kurie lietuvišką laikraštį išsirašo ir jį skaito, bet užsimokėti nesiskubina... Laikraštis, nesulaukęs prenumeratos, sustoja ėjęs, o tokis prenumeratorius, nė iš vietos.

Taip gali daryti tik nesusipratėliai, atsilikėliai. Kas gerai supranta lietuviškos spaudos reikšmę ir jos svarbumą, tas taip nedaro. *J.*

Ašmenos apskr.

Dieveniškis. *Sekretoriaus nemalonumai.* Kaip neseniai „Aide" buvo rašyta, netoli Dieveniškio miestelio buvo užpultas vienas Vilniaus pirklys ir iš jo atimta 280 auks. Ryšium su tuo buvo suimti ir pasodinti Vilniaus Lūkiškių kalėjiman du įtarti asmens. Šiomis dienomis vienas jų paleistas, kitas (garsus Dieveniškio mušeika) dar tebesėdi.

Dabar paaiškėjo, kad tas užpuolikas tuo metu sėdėjo Dieveniškio valsčiaus areštinėje. Tą dieną valsčiaus sekretoriaus Gaslinovskio jis buvo paleistas namo, nes išsiprašė, tvirtindamas, kad pas jo seserį esą atvažiavę piršliai. Įvykus užpuolimui, policija neradusi to mušeikos areštinėje, įtarė jį padarius užpuolimą ir jį suėmė.

Dabar valsčiaus sekretorius turi nemaža bėdos, nes vedamas tardymas, kodėl tas mušeika buvo iš areštinės paleistas.

— Raistenių viensėdžio lietuvis gyventojas Kazys Staniulis praėjusį mėnesį buvo nuėjęs Dieveniškio valsčiun atlikti su mokesčiais susijusių formalumų. Beeidamas nusinešė kišenėje butelį degtinės. Jam besikreipiant į sekretorių Gaslinovskį, šis jo degtinės butelį ištraukė ir pasakė ten esantiems žmonėms, kad K. Staniulis norįs jį degtine papirkti. K. Staniulis užsigavo ir parašė apskrities storastai skundą, kurį pats ir nuvežė. Storasta prižadėjo visa ištirti.

Tai yra pamoka, kad su degtine niekur nereikėtų rodytis. *Vietinis.*

Suvalkų apskr.

Klevai, Krasnavo valsč. *Suruošė bendras kūčias.* Vietos lietuvių inteligentų rūpesčiu prieš Kalėdų šventes (gruodžio 15 d.) Klevuose buvo suruoštos bendros kūčios, kuriose dalyvavo visos apylinkės lieviškų kaimų vyrai ir mergaitės — daugiau kaip 40 asmenų. Kūčių vakarienės ruošti buvo atvažiavusios dvi baigusios namų ruošos mokyklą mergaitės. Vietos mergaičių padedamos, jos suruošė skanią vakarienę.

Įžangos žodį pasakė J. Maksimavičius. Besidalinant kalėdaičiais kalbėjo agr. J. Pajaujis. Jų kalbose buvo apibūdinama kūčių ruošimo reikšmė, šio papročio svarbumas, skatinta eiti šviesos ir dorovės keliais ir raginta eiti talkon lietuviškajai spaudai. Po to J. Maksimavičius ir V. Sidaris padeklamavo.

Po vakarienės visi pagiedojo kalėdinių giesmių, padainavo dainų ir pažaidė tokiam laikui atitinkamų žaidimų. *Juodvarnis.*

Punskas *Ir čia buvo suruoštos kūčios.* Gruodžio 17 d. Trakiškių kaime ūk. Cibulskio bute buvo suruoštos kūčios, kuriose dalyvavo visos Punsko apylinkės rinktinis lietuvių jaunimas ir visi vietos inteligentai. Kūčiose dalyvavo apie 60 asmenų. Vakarienę paruošė mergaitės, baigusios Kukavo žemesnę žemės ūkio mokyklą. Vakarienės metu pasakė kalbas inž. J. Pajaujis ir kun. Ramanauskas. Jie paragino visuomet rengti panašias pramogas, o ne vakaruškas su svaiginančiais gėrimais, vyti iš savo tarpo girtuokliavimą, muštynes ir t. t. Toliau Aug. Lipskaitė padeklamavo „Ant. Birutės kalno", Simniškis — „Kalėdos" ir Aug. Matulevičiūtė „Seniau ir dabar". Pabaigoje kalbėjo J. Matulevičius, kuris padėkojo už dalyvavimą kūčių surengime ir paragino kreipti dėmesį į ūkio mokyklas, kurias pabaigusios mergaitės geros būna šeimininkės.

Pasibaigus vakarienei, buvo pagiedota kalėdinių giesmių ir sudainuota liaudies dainelių. Užbaigta tautos himnu. *O. Draugas.*

KRONIKA

Mūsų laikraščio redaktoriai

Prisitaikant naujam spaudos dekretui, Vilniaus Miesto Starastijai nusiųstas pranešimas, kad vyriausiuoju „Aido" redaktoriumi, vidaus krašto politikos skyriaus ir vaikų priedo „Varpelio" redaktoriumi yra Vincas Budrevičius, ūkininkų priedo „Artojo" — agr. inž. Mykolas Čibiras, kitų skyrių: užsienio politikos— Rapolas Mackevičius, literatūros ir kultūros—Vincas Martinkėnas, vietos kronikos ir korespondencijų— Silvestras Urbonavičius.

Mūsų padėka

Kalėdų ir Naujųjų Metų proga „Aido" redakcija yra gavusi iš savo skaitytojų daug sveikinimų ir linkėjimų.

Malonu mums pažymėti, kad ta proga mūsų skaitytojai džiaugiasi „Aido" dažnesniu ėjimu, jo tobulėjimu ir laikymosi tos linijos ir krypties, kuri Vilniaus krašto lietuvių visuomenei yra svarbiausia ir artimiausia.

Už tuos sveikinimus, linkėjimus ir pritarimus „Aido" redakcija visiems nuoširdžiai dėkoja.

Naujųjų Metų sutikimas

Dėl susidariusių aplinkybių šiemet Vilniaus lietuvių visuomenė viešo platesniojo Naujųjų Metų sutikimo surengti negalėjo. Todėl pasitenkinta pasitikti Naujuosius Metus vien privatiniu, savybiniu būdu.

Organizuotu būdu Naujuosius Metus pasitiko tik Vilniaus Lietuvių Amatininkų Draugija. Jos nariai tą vakarą buvo susirinkę Šv. Mikalojaus parapijos salėn, kur, palydint senuosius ir pasitinkant naujuosius metus, kalbėjo amatininkų draugijos pirmininkas L. Kisielius ir jų paprašytas kun. K. Čibiras. Po to buvo sugiedotas mūsų tautos himnas.

Vilniaus vaivados kalba

Kitų metų papročiu, gruodžio 31 dienos vakarą Vilniaus vaivada p. Liudvikas Bocianskis pasakė, senus metus palydint, pritaikintą kalbą. Suminėjęs praėjusiais metais pasiektus laimėjimus, p. Vaivada paliete ir lietuvių lenkų santykius. Pažymėjęs, kad praėjusiais metais išsipildęs karštas Didžiojo Maršalo noras suartinti dvi broliškas kaimynines tautas, jis užbaigė šitaip:

„Tikėkimės, kad 1939 metai, į kuriuos dabar įžengiame, atneš mums dar gilesnius ir glaudesnius kaimyninius santykius su Lietuva, ko reikalauja abiejų tautų gerai suprastas reikalas".

Labai gaila, kad ta proga p. Vaivada nepasakė, ar šiais metais pagerės Vilniaus krašto lietuvių gyvenimo sąlygos ir ar jiems bus sugrąžinta tai, ką jie organizacijų, švietimo ir kultūros srityje turėjo anksčiau. Mums atrodo, kad šį klausimą išsprendus daugiau būtų vilties tikėtis, kad tarp abiejų kaimyninių tautų užsimegs žymiai geresni ir glaudesni santykiai.

„Aido" sieninis kalendorius

„Aido" redakcija išleido sieninį vieno lapo paveiksluotą šių metų kalendorių, kuris bus išsiųstas visiems „Aido" prenumeratoriams kartu su kitu numeriu.

Iš Lietuvių Kreditinio Kooperatyvo veikimo

Praėjusiojo gruodžio 28 dieną įvyko Vilniaus Lietuvių Kreditinio Kooperatyvo, arba Banko, Priežiūros Tarybos posėdis. Iš jo protokolo matoma, kad geresniam visuomenės supažindinimui su savo užda viniu ir veikimu Bankas atsispausdino lietuvių ir lenkų kalbomis įstatus. Priežiūros Taryba peržiūrėjo Banko sąskaitybos knygas ir patikrino paskutiniųjų trijų mėnesių veikimą.

„Varpo" choro koncertai Kaune

Vilniaus lietuvių „Varpo" choras jau yra surengęs Kaune tris koncertus: įgulos bažnyčioje religinių giesmių, radijofone ir valstybės teatre — dainų koncertus.

Daugiausia turėjo pasisekimo valstybės teatre surengtas koncertas. Choras padainavo per 20 dainų ir kantatą „Vasario 16-toji diena". Publikai pageidaujant kai kurios dainos dainuotos po du kartus.

Po antrosios koncerto dalies „Varpo" chorą sveikino operos dramos, baleto artistai ir chorų bei organizacijų atstovai. Operos artistų vardu pasveikino Kipras Petrauskas. Vilniečiai choristai gavo dovanų juostas, choristės — žiurstus. Be to, įteikta daug gėlių.

Kitą dieną „Varpo" choras buvo teatre, kur buvo vaidinama opera „Traviata". Ta proga choro vedėjas J. Sinius operos dalyvius pasveikino, o viena vilnietė daininkė įteikė Vilniaus krašto lietuvaičių išaustą audinį, kuriame yra įaustas mūsų tautos himnas. Sveikinimą priėmė ir nuoširdžiai padėkojo Kipras Petrauskas.

Dėl žinių apie savivaldybių rinkimus

„Aido" redakcija yra dėkinga savo korespondentams, kad jie atsiuntė platesnių žinių apie įvykusius mūsų krašte seniūnijų tarybų rinkimus. Iš tų žinių matyti, kad rinkimams ruoštasi ir juose dalyvauta įvairiose salygose. Tik, deja, dėl suprantamų prežasčių mes tų platesnių aprašymų įdėti negalėsime.

Norėdami gauti ryškesnį rinkimų vaizdą, prašome, siunčiant korespondencijas, pažymėti, kiek paskirose seniūnijose yra išrinkta lietuvių ir nelietuvių, panašiai kaip yra pateikta žinių šio numerio antrame puslapyje.

Redakcijos atsakymai

V. Subačiui. To sąrašo pateikt laikraščio administracija negalės Už visa kita dėkojame.

Paukšteliui. Rinkimų daviniai bus įdėti kitame numeryje. Prašome suprasti, kad viso aprašymo su visomis rinkimų aplinkybėmis įdėti negalėsime.



Į Kauną išvykusio Vilniaus lietuvių „Varpo" choro dirigentas JULIUS SINIUS.

KARAS ISPANIJOJE

— Mūšiai eina visame Katalonijos fronte. Nacionalistai keliose vietose pažengė priekin ir paėmė nemaža vyriausybininkų nelaisvėn. Iki šiol belaisvių skaičius jau siekia apie 20.000 žmonių. Didžiausį pasisekimą nacionalistai turėjo pietinėje fronto dalyje, čia jiems pasisekė įeiti į Taragonos provinciją.

— Prieš Naujus Metus įvyko nemažas mūšis ore. Gruodžio 30 d. vyriausybininkų lėktuvai, pasinaudodami kilusiu rūku, atskrido ne pastebėti prie nacionalistų pozicijų ir pradėjo į jas šaudyti iš kulkosvaidžių. Jie pridarė nacionalistams didelių nuostolių. Prieš vyriausybininkų aviaciją stojo nacionalistų lėktuvai. Įvyko mūšis. Jo metu nukrito 8 nacionalistų ir 2 vyriausybininkų lėktuvai. Vyriausybininkaipriversti buvo pasitraukti.

— Gibraltare buvo taisomas vienas vyriausybininkų karo laivas. Nacionalistai per 2 mėnesiu laukė jo išplaukiant į atvirą jūrą. Gruodžio 30 d. tas laivas pamėgino prasmukti Barcelonon. Nacionalistų laivai jį apspito, apšaudė ir vėl apgadino. Laivas mėgino pabėgti atgal į Gibraltarą, bet nesuspėjo ir pradėjo skęsti. Vyriausybininkai praneša, kad per mūšį nuskendo ir vienas nacionalistų laivas. Nacionalistai tą žinią paneigia.

Kaip vokiečiai įsivaizduoja taiką

Naujųjų Metų išvakarėse Vokietijos kancleris Hitleris paskelbė atsišaukimą į vokiečių tautą. Savo atsišaukime Hitleris visų pirma pažymėjo, kad 1938 metais Vokietija išpildė visus savo užsienio politikos planus. Šiems metams Hitleris numato dar labiau pagilinti savo partijos ideologiją vokiečių tautoje, sustiprinti kariuomenę ir toliau vykdyti ekonominį ketumečio planą.

Iš eilės pagyręs Musolinį ir visus kitus politikus, pasidarbavusius sprendžiant svarbius klausimus (okupuojant Austriją ir Čekoslovakijos dalį), Hitleris nepamiršo suminėti ir prieškomunistinio pakto, kartu pažymėdamas, kad vokiečiai esą nori prisidėti prie bendro pasaulio nuraminimo.

Pažymėtinas paskutinis Hitlerio išsireiškimas apie bendrą pasaulio nuraminimą. Iki šiol visų valstybių politikai ir spauda rašo, o visa žmonija yra ištroškusi taikos, tuo tarpu vokiečiai kalba apie pasaulio nuraminimą. Iš tikrųjų, pasaulis yra ramus ir šį ramumą drumsčia ne kas kitas, tik vokiečiai, nepasitenkindami tuo, ką turi. Jeigu vokiečiai ir šiais metais panašiai „ramins" pasaulį, kaip darė pernai, tai pasaulis taikos nesusilauks ir anksčiau ar vėliau, gelbėdamas taiką, bendromis jėgomis turės raminti. . Vokietiją.

Sov. Rusijoje oficialiai įvedama baudžiava

Kaip žinia, jau prieš keletą metų Sovietų Rusijoje beveik iš visų gyventojų buvo atimtos žemės, gyvuliai ir visas turtas ir sudaryti nauji dideli dvarai, vadinamieji „kolchozai" ir „sovchozai". Šiuose dvaruose gyventojai yra verčiami dirbti paskirtus darbus, kuriuos prižiūri valdžios paskirti tam tikri užvaizdos.

Dabar panaši baudžiava įvedama ir fabrikuose. Kadangi sunkaus gyvenimo išvarginti darbininkai negali atlikti pavestų darbų, tai komunistų spauda pradėjo kaltinti darbininkus, kad jie tyčia nedirba.

Kartu ta pati spauda siūlo sutrumpinti darbininkų atostogas ir išleisti dekretą, kuriuo darbininkams būtų griežtai draudžiama pasitraukti iš fabriko.

Vadinasi, kaip kaimo gyventojai ūkininkai pririšami prie naujai sudarytų dvarų, taip miestų gyventojai darbininkai pririšami prie fabrikų.

Arabai narsiai gina savo laisvę

Juo toliau, juo daugiau rašoma apie didelius ir atkaklius mūšius Palestinoje. Pažymėtina, kad paskutinius metus žydų akcija Palestinoje žymiai susilpnėjo ir dabar kovoja tik arabai su anglų kariuomene.

Telegramos praneša, kad arabų sukilėliai turi visus naujausius ginklus ir atkakliai kovoja su anglais.

Gruodžio 30 dieną Palestinoje pasibaigė vienas didžiausių mūšių, kuris nusitęsė kelias dienas. Dideli anglų kariuomenės būriai apsupo kelis tūkstančius arabų sukilėlių, norėdami juos sumušti. Bet nepavyko. Arabų sukilėliai perlaužė anglų frontą ir pasitraukė, palikdami mūšio vietoje 60 užmuštų ir 100 sužeistų.

Vyriausias arabų komitetas ta proga pranešė, kad tai buvo didžiausias arabų mūšis su anglais. Apskaičiuota, kad 1938 metais Palestinoje įvairių kovų metu žuvo 1850 žmonių. Daugiausia žuvo arabų sukilėlių, iš viso 1000 žmonių, šiaip gyventojų: arabų 524, žydų 267 ir 58 anglų kareiviai.

Vokietija nori ir toliau ginkluotis

Tarp Anglijos ir Vokietijos yra žinoma jūrų sutartis, kurioje pasakyta, kad Vokietija gali turėti karo laivyną iki 35 nuošimčių Anglijos laivyno. Dėl povandeninio laivyno buvo susitarta, kad Vokietija, pasitarusi su Anglija, galėsianti padidinti tų laivų skaičių, jei iškiltų nepaprastos aplinkybės.

Šiomis dienomis Vokietija kreipėsi į Angliją, kviesdama ją į pasitarimą povandeninio laivino reikalu. Mat, Vokietija nurodo, kad Sov. Rusijos povandeninio laivyno padidėjimas verčia ir ją didinti savo tokį pat laivyną. Anglija buvo nusiuntusi savo delegaciją Berlynan tartis tuo reikalu. Delegacija dabar grįžo Anglijon, bet apie pasitarimų išdavas tuo tarpu žinių tikslių. Žinia tik, kad anglai nelinkę yra sutikti su vokiečių sumanymu.

Įvairu-įdomu

Naujas žiūronas

Kalifornijos valstybėje, šiaurės Amerikoje, ant Palomar kalno yra observatorija, kurioje neužilgo bus įrengtas didžiausias pasaulyje žiūronas su lensa 5 iių metrų skersmenyje. Tas žiūronas bus tikras mūsų laikų stebuklas. Lensą (padidinantį stiklą) žiūronui dirbo 4 metus — ji svėrė 20 tonų, dabar ji baigiama šlifuoti ir galų gale svers 16 tonų. Lensa bus taip įrengta, kad jai pasukti užteks vienos šimtatūkstantinės arklio jėgos dalelės... Tolensa pritrauks šviesos 640.000 daugiau, negu tai da ro sveika žmogaus akis. Iš viso observatorijos žiūronui įrengti amerikiečiai dirba nuo 1926 metų. Jei tokioje technikos tobulumo gadynėje, kur per 12 mėnesių sugeba pastatyti dangoraižį, dirba jūrų stebuklą garlaivį „Queen Mary", žiūronui padirbti prireikė 12 metų, tai, matyt, čia yra ne juokų darbas. Per tą žiūroną būsią galima matyti tokias žvaigždes, kurių šviesa pasiekia žemę tiktai per 1.200.000 metų..., o šviesa eina per sekundę 350.000 kilometrų... Mokslininkai — astronomai su to žiūrono pagalba bandys išaiškinti, ar kitose planetose yra gyvybė ar ne... Kiti spėja, kad ir mėnulyje gali būti žmonių, tik jie, sako, gyvena giliai įsikasę po mėnulio paviršiumi. Mėnulis, žiūrint į jį per Palomaro žiūroną, atrodys kaip koks kalnas 35 metrų atstumu... Dabar didžiausio žiūrono (Vilsono kalne) lensos skermuo yra tik 2½ metrų, tad ši lensa bus du kartu didesnė. Per šį žiūroną bus galima įžiūrėti į beribę erdvę tris kartus toliau, negu per didžiausį lig šiol Vilsono kalno žiūroną.

Saliamoniškas teisėjo sprendimas

Amerikoje pametė turtingas žmogus 700 dolerių. Nors dėl to jo šeimos ūkis ir iždas nepakriko, tačiau tas turtuolis labai susijaudino ir paskelbė laikraščiuose, žadėdamas radėjui 100 dolerių atlyginimo. Reikia pasakyti, kad turtuolis tuos pinigus buvo įsiuvęs į skepetą. Po kurio laiko atnešė jam žmogus skepetą ir pasisakė radęs ją prieš kelias dienas. Turtuolis atardė vietą, kurioje buvo pinigai įsiūti ir, radęs 700 dolerių, pareiškė, kad ten buvę įsiūti 800 dolerių, o jis randąs tik 700 dol. Kadangi tai ne visi pinigai esą, tai jis įspėja, kad radėjas 100 dol.. kurie jam pagal skelbimą teisėtai priklausą, jau pasiėmęs. Pinigų savininkui, vadinasi, jau nebereikia nieko duoti radėjui. Pastarasis tikino, jis radęs skepetą taip, kaip ji esanti, ir jis net nežinojęs, kiek skepetoje buvę įsiūta. Tiesą sakant, radėjui ne tiek rūpėjo gauti 100 dol., kiek geras vardas. Po ilgo ginčo, ir kadangi nei vienas nei kitas nusileisti nenorėjo, tas reikalas atsidūrė teisme. Prieš sprendžiant bylą, teisėjas pirma abudu prisaikdino. Paskui paklausė turtuolį, kiek pinigų jis pametęs, o radėją, kiek jis radęs. Pirmasis nepakeitė savo melagingo liudijimo ir sakėsi pametęs 800 dol. Kadangi radėjo įrodymai nesutapo su turtuolio nuomone, teisėjas nusprendė šitaip. Kadangi turtuolis pametė 800 dolerių, o antrasis rado tik 700 dol., tai rasti pinigai ne tie, kuriuos turtuolis pametė. Todėl teisėjas nutaria, kad radėjas paliktų pas save rastus pinigus, kol atsiras tas, kuris 7.0 dol. buvo pametęs. Turtuoliui gi jis patarė apsiginkluoti kantrybe ir laukti iki kas nors atras ir atneš jam jo pamestus pinigus. Nors turtuoliui teko pasiųl gailėtis savo užsispyrimo ir melagingo liudijimo, bet teisėjo nutarimas turėjo būti šventas ir tuo būdu turtuolio godumas nubaudė jį patį.

Kiek Kaune gyventojų

Kauno plotas su Viliampole, Freda, Žemaisiais ir Aukštaisiais Šančiais yra 44,5 kv. kilometrų. Pagal 1897 metų visuotinį Kauno gyventojų surašymą, Kaune buvo 70.910 gyventojų (47.523 vyrai ir 28.387 moterys). 1910 metais jau buvo 84.815 gyventojų. 1932 metais — 92.446 gyventojai (48.506 vyrai ir 43.940 moterų).

1933 metais Kaune jau buvo 118.000 gyventojų (61.000 vyrų ir 57.000 moterų). 1938 metais Kaune priskaityta apie 150.000 gyventojų.

Tautybių atžvilgiu Kauno gyventojai skirstosi šitaip: (1923 metų statistika)

		%
Lietuvių	55.329 —	59,8
žydų	25.0·8 —	27,1
lenkų	4 241 —	4,6
vokiečių	3.750 —	4,0
rusų	3.294 —	3,7
latvių	234 —	0,2
baltgudžių	1,1 —	0,2
totorių	59 —	
ukrainiečių	9 —	

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas**. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius**